

Conclusion

Postgraduate medical education continues to vary from country to country: but there is evidence of increasing harmonisation of requirements and practices in PGME. In time, this will lead to greater mobility of doctors within Europe, and to a general improvement of the standards of medical education and of medical practice.

PERSPECTIVE MANAGERIALE DE INTEGRARE ÎN SPAȚIUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR EUROPEAN

Constantin Ețco, Iuliana Fornea

Catedra Economie, management și psihopedagogie în medicină

Summary

Managerial perspectives of integration in the space of high european education

High establishment in the Republic of Moldova is connected to expectation and exigencies about integrity perspectives in the European university space.

Management quality system implementation represents a considerable and valuable change of the Medical High establishment. Due to this process the quality insurance has been improved; if those that will be achieved, that was planned and priority optimization direction of the university activities in the continue and consequent form.

Generalizing the documents and the experience of many high establishment and estimating the proposed Model by European Found for quality Management we generalized some priority management direction of the Medical high establishment.

Rezumat

Învățământul Superior în Republica Moldova a fost orientat spre expectanțele și exigențele privind perspectivele de integrare în spațiul universitar european.

Implementarea sistemului de management al calității este o schimbare considerabilă și valoroasă a Instituției de Învățământ Superior Medical. Datorită acestui proces se va îmbunătăți radical asigurarea calității, dacă se va realiza tot ce s-a planificat în acest context și se vor dezvolta direcțiile prioritare de optimizare a activității universitare în mod deliberat, continuu și consecvent

Analizând și generalizând documentele și experiența mai multor instituții de învățământ superior și evaluând *Modelul* propus de *Fondul European pentru Managementul Calității (EFQM)* am generalizat unele direcții manageriale prioritare de eficientizare a spațiului Învățământului Superior Medical.

Actualitatea

Pe parcursul ultimelor decenii majoritatea țărilor europene sunt interesate să răspundă la noile provocări și exigențe prin schimbările complexe și reformele sistemului educațional la toate nivelurile și mai ales la nivel universitar.

Învățământul Superior în Republica Moldova a fost orientat spre expectanțele și exigențele privind perspectivele de integrare în spațiul universitar european. Din aceste considerente specialiștii diverselor domenii de management ce sunt interesați de reușita și calitatea învățământului caută un echilibru între principiile de calitate, eficiență, diversitate și echitate. Finalitatea acestui proces integral de calificare universitară a fost discutată și prezentată la o serie de forumuri și seminarii interuniversitare în cele mai importante orașe ale Republicii Moldova, ca de ex: Chișinău, Bălți, Cahul, etc. În această ordine de idei, putem menționa că asigurarea calității în Învățământul Superior este o problemă majoră ce este privită în contextul priorităților și obiectivelor europene, deaceia implementarea Sistemului de Management al

Calităţii în cadrul Instituţiilor de Învăţământ Superior general şi medical, trebuie să fie monitorizate şi evaluate de către specialiştii în management, cu condiţia că aceştia cunosc foarte bine instrumentele pentru dezvoltarea şi clasificarea calificărilor universitare, deci cunosc *Cadrul Naţional al Calificărilor* [apud., Petrov Elena, 2006].

Calitatea Învăţământul Superior în percepţia comunităţii academice este apreciată în primul rând, ca un proces de imagine, iar apoi ca un proces complex de compatibilitate, transparenţă, deschidere, păstrare şi creştere a valorilor sistemului naţional al Învăţământului Superior.

Deaceia toate caracteristicile expuse mai sus trebuie să orienteze acest proces spre compatibilizarea structurilor şi programelor universitare, bazându-se pe universalitate, diversitate, flexibilitate şi autonomie.

Cercetările privind problema calităţii au demarat la începutul sec. XX. Prima lucrare în domeniu se referea la calitatea formării profesorilor. Titlul de fondator al domeniului de cercetare „Măsurarea calităţii programelor şi instituţiilor” îi aparţine lui Ralph Tyler, care a formulat în 1950 principiile de evaluare a eficacităţii unui program de instruire [1, apud., p. 7].

Calitatea în Învăţământul Superior este o descriere a eficacităţii a tot ce se întreprinde în sistemul de învăţământ, în fiecare instituţie aparte pentru:

- asigurarea atingerii unui beneficiu maxim din programele de formare a studenţilor implicaşi în procesul de învăţământ;
- satisfacerea expectanţelor studenţilor şi condiţiilor de obţinere a diplomelor universitare.

Material şi metode de cercetare

Analizând şi generalizând documentele şi experienţa mai multor instituţii de învăţământ superior şi evaluând *Modelul* propus de *Fondul European pentru Managementul Calităţii (EFQM)* am generalizat unele direcţii manageriale prioritare de eficientizare a spaţiului Învăţământului Superior Medical.

Rezultate şi discuţii

Printre direcţiile sau domeniile prioritare ale managementului universitar ale USMF „N. Testemiţanu” putem menţiona următoarele:

- *Managementul resurselor umane* (politica cadrelor şi principiile de management al dezvoltării personalului; mecanismele de determinare a cerinţelor de calificare a personalului, a pregătirii şi perfecţionării lui; mecanismele motivării, implicării personalului în activitatea de îmbunătăţire a calităţii funcţionării universităţii, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă, a protecţiei sociale şi a nivelului de trai a CDU; etc.).

- *Managementul resurselor financiare ale universităţii.*
- *Managementul resurselor materiale ale universităţii.*
- *Managementul resurselor informaţionale ale universităţii.*
- *Managementul eficacităţii tehnologiilor de formare şi de evaluare.*
- *Managementul proceselor (didactic, educaţional, metodologic şi ştiinţific).*
- *Managementul general (mecanisme de selecţie şi analiză a rezultatelor activităţii universităţii).*

- *Impactul universităţii asupra societăţii (nivelul de percepţie socială a universităţii, deci a imaginii sociale a acesteia).*

Abordarea sistemică a calităţii învăţământului foarte des se asimilează cu eficacitatea acestui proces, accentuându-se necesitatea fundamentării psihosociale şi cercetărilor diversificate empirice a implementării reformelor. Calitatea unei reforme nu se poate măsura, însă ea poate fi descrisă şi apreciată în baza unor criterii bine determinate.

După unii cercetători, demersul calitate poate fi definit în baza următoarelor principii [A. Scurtu, 2007]:

1. Principiul conformității – adecvarea produsului sau a serviciului la necesitățile reale ale economiei.

2. Principiul previziunii – presupune prevenirea erorilor și inconveniențelor.

3. Principiul evaluării – orice politică de asigurare a calității necesită a fi bazată pe obiective, nivelul cărora să fie măsurabile.

4. Principiul managementului participativ – economia modernă necesită o mare capacitate de inovație și implicare în noi contexte.

5. Principiul căutării excelenței – căutarea excelenței reclamă și alți indicatori, care ar corespunde realizarea obiectivelor, deontologia și regulile conduitei, ce pot conduce spre un demers global al calității.

Sistemele de asigurare a calității sunt stabilite la nivel național pentru a realiza îmbunătățirea și responsabilizarea educației și formării. Este necesar de înțeles faptul, că managementul calității încă nu garantează îmbunătățirea calității în instituțiile de învățământ, fie el universitar, preuniversitar sau postuniversitar, rămâne în vizorul și responsabilitatea tuturor participanților la acest proces și în specialii managerilor universitari.

Sistemele de asigurare a calității trebuie să includă:

- Obiective și standarde clare și măsurabile;
- Norme metodologice pentru implementare.
- Resurse adecvate și suficiente;
- Metode de evaluare;
- Mecanisme feedback pentru îmbunătățirea calității;
- Rezultatele evaluării accesibili publicului larg.

În contextul schimbărilor complexe și reformelor sistemului educațional în învățământul superior au ieșit în evidență unele *dificultăți*, ce țin de sporirea calității, astfel s-au conturat: *identificarea finalităților de studiu și competențelor*: ele trebuie să fie clare, concise, măsurabile, ce pot fi evaluate; deasemenea *parteneriatul cu mediul academic, economic și social*, ar trebui să fie deschis, transparent, continuu și constructiv, orientat spre colaborare și cooperare.

Dat fiind faptul că realizările în domeniul ridicării calității în spațiul universitar nu pot fi analizate și evaluate înafara *Cadrului Național al Calificărilor*, noi am încercat să analizăm ce ne oferă și ne facilitează acest cadru în contextul expectanțelor privind direcțiile prioritare de management al calității, acestea fiind următoarele:

➤ oferă instituțiilor de învățământ posibilități de proiectare și dezvoltare a unui curriculum creativ;

- contribuie la dezvoltarea, diversificarea programelor academice;
- facilitează elaborarea criteriilor de asigurare a calității și de evaluare a ei;
- susține procesul de recunoaștere a studiilor;
- sprijină și încurajează mobilitatea studenților și a absolvenților;
- promovează studii și diplome comune;
- încurajează promovarea dimensiunii Europene în Învățământul Superior din Republica Moldova;

➤ facilitează inserția absolvenților pe piața forței de muncă [apud., 3, p. 13].

Muraru Elena în cadrul Seminarului internațional „Cadrul Calificărilor – Calitate și Transparență”, a menționat foarte clar *funcțiile sistemului de calificare*, acestea fiind foarte importante pentru identificarea inconveniențelor și dificultăților, ce pot apărea în contextul schimbărilor manageriale privind calitatea, printre care se enumără:

- formulează explicit scopurile calificărilor;
- contribuie la conștientizarea acestora de către cetățeni și angajatori;
- îmbunătățesc accesul și implicarea socială;
- trasează și descriu puncte de acces și de suprapunere;
- facilitează recunoașterea și mobilitatea în context universitar;
- identifică mijloace și căi alternative de formare;

- situează calificările interrelațional și în conexiune deliberată;
- indică posibilitățile de progres, precum și barierele;
- asigură sporirea calității Învățământului Superior [op. cit., p. 12].

Asigurarea calității face parte din managementul calității, adică un întreg ansamblu de măsuri care au ca scop ca universitățile să poată planifica obținerea calității, să-i determine parametrii de evaluare și implementare și să dovedească rezultatele obținute în urma acestui proces.

Măsura adevărată a eficacității activității universitare (educație și cercetare) constă în impactul pe care acestea le generează în mediul socio-economic și managerial. Într-o societate bazată pe cunoaștere, misiunea universității este să contribuie la bunăstarea societății generând cunoaștere și transferând-o mediului socio-economic.

Produsul oferit de Învățământul Superior Medical este cunoașterea, produs furnizat societății sub diverse forme:

1. *Competența absolvenților în domeniul medicinei.*
2. *Rezultatele cercetărilor științifice în medicină și în domeniile apropiate ei.*
3. *Consultanță, expertiză, transfer de cunoaștere către organizații ale mediului socio-economic și managerial în medicină, în scopul generării noului și creșterii competitivității acestora.*
4. *Implicarea membrilor comunității academice în viața socială – transfer de cunoaștere, realizat prin implicarea directă în organisme ale comunității locale, regionale, naționale și internaționale.*

Clienții și părțile interesate interne și externe universității au necesități, cerințe și expectanțe proprii privind caracteristicile produselor și proceselor acestora. Din perspectiva calității, identificarea acestor cerințe și așteptări, traducerea lor în condiții privind calitatea, reprezintă momentul inițial și esențial în procesul de management al calității. Determinarea *gradului de satisfacere* al acestor cerințe și așteptări, al percepției clienților despre valoarea adăugată pe care le-o aduc produsele respective, constituie o etapă valoroasă, fiind o sursă de informații prețioase pentru identificarea necesităților de îmbunătățire a acestora. Un model sistemic al învățământului superior a fost descris de S. Popescu [5, p. 6, 2008].

Asigurarea calității înseamnă crearea încrederii în rândul publicului, că sistemul național de învățământ superior răspunde așteptărilor acestuia, cheltuiește banul public în chip eficient (se întâmplă ceva cu sens) și eficient (activitățile nu costă mai mult decât valorează)” [5, apud., I. Pânzaru, p. 1].

Concluzii

În spațiul european al Învățământului Superior s-au creat organizații europene și naționale pentru asigurarea calității între care există o cooperare strânsă. Implementarea sistemului de management al calității este o schimbare considerabilă și valoroasă a Instituției de Învățământ Superior Medical. Datorită acestui proces se va îmbunătăți radical asigurarea calității, dacă se va realiza tot ce s-a planificat în acest context și se vor dezvolta direcțiile prioritare de optimizare a activității universitare în mod deliberat, continuu și consecvent și în asigurarea calității și stabilității la nivel înalt.

Bibliografie

1. **Cabac, Valeriu.** *Calitatea Învățământului Superior în viziunea comunității academice.* Studiu de caz – Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. IPP, 2006, 49 p.
2. *Cadrul European al Calificărilor pentru Învățământul Superior.* // <http://europa.eu.int/comm/education/policies>
3. **Muraru, Elena.** *Cadrul calificărilor în Învățământul Superior din Republica Moldova – transparență și calitate.* USM, Seminarul internațional „Cadrul Calificărilor – Calitate și Transparență”, 06.12.2006.

4. **Petrov, Elena.** *Demersul metodologic de elaborare a Cadrului Național al Calificărilor.* Seminarul internațional „Cadrul Calificărilor – Calitate și Transparență”, 06.12.2006.
5. **Popescu, Sorin.** Managementul calității în instituțiile de învățământ superior. Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca. 10.05.2008.
6. **Șavga, Larisa.** *Asigurarea calității în învățământul superior din Moldova în contextul priorităților și obiectivelor europene.* // Materialele seminarului interuniversitar „Implementarea SMC în cadrul instituțiilor de învățământ superior: concept, experiența instituțiilor din țară și peste hotare”, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți. 05.07. 2006.

**ORGANIZAREA PROCESULUI DIDACTIC ȘI DIFERITE FORME
DE INSTRUIRE ȘI CONTROL A CUNOȘTINȚELOR
IMPLEMENTATE LA CATEDRA ANATOMIA OMULUI
Mihail Ștefan, Ilia Catereniuc, Tudor Lupașcu, Dumitru Batâr,
Tamara Titova, Lilian Globa, Angela Babuci
Catedra Anatomia omului**

Summary

Organization of the didactic process using different forms of instruction and evaluation of knowledge performed at the Human Anatomy Department

The article reflects principles of organization of the teaching process and new methods of training and evaluation of students' knowledge which were elaborated and implemented at the Human anatomy Department of the State University of Medicine and Pharmacy “Nicolae Testemitanu”. The main goal of elaborated methods was to correspond to the international rigors and standards concerning preparation of high qualified medical specialists.

Rezumat

În lucrare sunt expuse principiile de organizare a procesului didactic și metodele noi de instruire și evaluare a cunoștințelor studenților elaborate și implementate la catedra Anatomia Omului USMF „Nicolae Testemițanu” în scopul corespunderii rigorilor și standardelor internaționale în misiunea de a pregăti specialiști-medici de înaltă calificare.

Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” și-a asigurat o poziție prestigioasă în învățământul superior din Republica Moldova și își asumă misiunea de a pregăti specialiști de înaltă calificare în toate domeniile medicinei, scopul principal fiind promovarea și menținerea sănătății populației.

Scopul primordial al colectivului catedrei anatomia omului este elaborarea și implementarea noilor metode progresive și optime de instruire și de evaluare a cunoștințelor studenților, selectarea informației necesare pentru desfășurarea procesului didactic, pentru a corespunde rigorilor tuturor standardelor internaționale.

În această ordine de idei au fost modificate programele anterioare la specialitatea anatomia omului. Din acestea au fost excluse unele principii teoretice depășite de timp, care nu prezintă importanță semnificativă pentru pregătirea viitorului medic generalist, stomatolog sau farmacist. La fel au fost omise parțial informațiile ce țin de structura detaliată a formațiunilor anatomice, acestea din urmă fiind utile în cadrul studiilor postuniversitare.

În programa de studii a fost inclus aspectul aplicativ al structurilor studiate, particularitățile lor de vârstă, de sex și individuale.

De asemenea a fost pus accentul pe studierea anatomiei omului viu, care include:

- relieful anatomic;